

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо підвищення комфортності обслуговування населення»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Як зазначено у статті 10 Конституції України, державною мовою в Україні є українська мова. Також у цій статті зазначено, що «в Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України».

Згідно зі статтею п'ятою Рамкової конвенції про захист національних меншин сторони зобов'язуються створити необхідні умови для того, щоб особи, які належать до національних меншин, мали можливість зберігати та розвивати свою культуру, зберігати основні елементи своєї самобутності, зокрема релігію, мову, традиції та культурну спадщину.

Отже, пропагуючи українську мову як важливий елемент згуртованості українського суспільства, важливо також дбати і про уникнення дискримінації щодо мов корінних народів та національних меншин.

Відповідно до частини першої статті 30 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова.

У другій частині цієї статті визначено, що «підприємства, установи та організації всіх форм власності, фізичні особи-підприємці, інші суб'єкти господарювання, що обслуговують споживачів (крім випадків, встановлених частиною третьою цієї статті), здійснюють обслуговування та надають інформацію про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги, державною мовою. Інформація державною мовою може дублюватися іншими мовами».

У третій частині цієї ж статті визначено, що, на прохання клієнта, його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін.

Проте, з огляду на можливість грошових стягнень за порушення вимог Закону та необхідність досягнення консенсусу між сторонами для обслуговування іншою мовою, можливість застосування частини третьої статті 30 Закону виглядає доволі сумнівною.

Тож запроваджене практично обов'язкове обслуговування споживачів державною мовою зачіпає дуже чутливу тему – використання мов корінних народів і національних меншин в Україні.

Венеційська комісія у 2011 та 2017 роках підкреслила, що «використання та захист мов є і залишається в Україні складною та дуже делікатною проблемою, яка неодноразово ставала однією з основних тем у різних виборчих кампаніях і продовжує залишатися предметом дискусії – а іноді і напруженості – в українському суспільстві», і що «баланс між регіональною мовою та/або мовою національної меншини та захистом української мови як державної,

включаючи специфічну ситуацію російської мови, продовжує залишатися серйозним викликом для влади України».

Для того, щоби уникнути непотрібної зайвої соціальної напруги навколо питання щодо можливості використання інших мов, крім державної, у сфері обслуговування, і враховуючи позицію багатьох представників національних меншин, прийнятним і мудрим компромісом виглядає збереження обов'язковості обслуговування українською мовою в частині всіх суб'єктів господарювання державної та комунальної власності, а в приватному секторі нехай все балансує економіка, попит і пропозиція.

Оскільки ми рухаємось шляхом євроінтеграції, варто згадати і приклади з тих часів, коли деякі регіони сучасної України вже були частиною європейської спільноти. Так ось, як згадували мешканці Буковини часів входження цієї території до складу Австро-Угорщини, у той період «середньостатистичний» продавець у Чернівцях володів щонайменше п'ятьма мовами – єврейською, німецькою, українською, російською та румунською. І ніхто їх не змушував обслуговувати тією чи іншою мовою. Вони просто підлаштовувались під більшість клієнтів, бо хотіли якомога успішніше торгувати.

А ось примус, як правило, викликає протидію і зворотню реакцію... З іншого боку, варто дбати і про комфортність обслуговування населення. У тому числі в мовній частині. Для цього, за пропозицією виборців, у цьому законопроекті передбачено, що всі суб'єкти господарювання (всіх форм власності!), що обслуговують споживачів і використовують для цього не лише державну мову, зобов'язані встановити на вході до приміщення та/або безпосередньо у місці здійснення відповідної діяльності інформаційну табличку (наклейку) з інформацією про мови обслуговування (перелік мов, якими здійснюють обслуговування).

За потреби, при підготовці до другого читання, можна уточнити, що текст на інформаційну табличку (наклейку) з інформацією про мови обслуговування необхідно наносити класичним шрифтом, який добре читається, розміром не менше 16 пікселів та/або відображати там перелік загальноприйнятих кодів (Альфа-3, <http://nbuv.gov.ua/node/1741>)... Це якщо страхуватися від того, що надпис можуть наносити дуже дрібним шрифтом.

Таким чином, покупець/клієнт без зайвих уточнень знатиме, якими мовами він може бути обслужений.

Принагідно, такі зміни сприятимуть консолідації та розвитку української нації, культурної, мовної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України, як це зазначено у статті 11 Конституції України.

2. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Законопроект передбачає уточнення, що базовою мовою обслуговування споживачів в Україні є державна мова, що державною мовою обов'язково здійснюють обслуговування та надають інформацію про товари (послуги), у тому числі через інтернет-магазини та інтернет-каталоги всі підприємства, установи та організації, інші суб'єкти господарювання **державної та комунальної форми власності**, що обслуговують споживачів (крім випадків,

встановлених частиною третьою цієї статті). І що **всі підприємства**, установи та організації **всіх форм власності**, фізичні особи-підприємці, інші суб'єкти господарювання, що обслуговують споживачів і використовують для цього не лише державну мову, **зобов'язані встановити** на вході до приміщення та/або безпосередньо у місці здійснення відповідної діяльності інформаційну табличку (наклейку) з **інформацією про мови обслуговування** (перелік мов, якими здійснюють обслуговування).

3. Цілі і завдання законопроекту

Законопроект має на меті підвищити комфортність обслуговування населення, а також забезпечити права корінних народів та національних меншин на вільне використання інших мов, крім державної, в приватному сегменті сфери обслуговування споживачів.

Завданням законопроекту є зменшення непотрібної зайвої напруги у питанні використання мов в Україні в приватному сегменті сфери обслуговування населення та підвищення комфортності обслуговування.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Рамкова конвенція про захист національних меншин, Європейська хартія регіональних мов та мов меншин.

Реалізація положень поданого законопроекту після його прийняття не потребує внесення змін до інших законів.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Ухвалення запропонованого проекту Закону України не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Запобігання корупції

У законопроекті відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

7. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту

Прийняття законопроекту сприятиме консолідації та розвитку української нації, мовної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України, зменшенню непотрібної зайвої напруги у питанні використання мов в Україні в приватному сегменті сфери обслуговування населення, підвищенню комфортності обслуговування споживачів.

Народний депутат України

**Георгій Мазурашу
№ 403)**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Мазурашу Георгій Георгійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000007C812F0027A4AF00
Дійсний до: 12.01.2025 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
404д9/1-2023/66528 від 01.04.2023

1152650

